

Een basisinkomen voor iedereen*

Nanne van Poll, secretaris CRR

De bancaire crisis heeft ervoor gezorgd dat de wereld in een financiële crisis is terechtgekomen, de grootste – zo niet groter – sinds de beurskrach van 1929. Met belastinggeld is de bancaire sector gered. De bankiers hoefden niet voor hun eigen fouten op te draaien, dat in tegenstelling tot 'gewone burgers' die financiële fouten maken. Het belastinggeld kan echter maar één keer worden besteed, dus toen het geld naar de ene sector ging om die van de ondergang te redden, werd het bij andere sectoren weggehaald, onder meer bij de sociale zekerheid.

Sinds 2008 zijn er wereldwijd miljoenen banen structureel verloren gegaan. In Nederland kampen we ook met torenhoge werkloosheid, maar betaalde banen zijn er niet of nauwelijks voor al die verplichte werkzoekenden. Als je alleen al de WW'ers en PW'ers bij elkaar optelt, kom je uit op bijna een 1 miljoen werkzoekenden. Er zijn echter niet 1 miljoen betaalde banen voorhanden. Een grote groep blijft zo ongewild langs de kant staan. Toch bedenkt de overheid elke keer nieuwe, strengere maatregelen om deze groep aan het werk te krijgen. Onder het regime van de nieuwe Participatiewet moeten alle bijstandsgerechtigden een tegenprestatie leveren: er komen dus ruim 428.000 onbetaalde arbeidskrachten bij, want vergeet niet: er wordt wel gewerkt maar daarvoor wordt niet betaald.

Het beleid werkt duidelijk niet, en de armoede blijft maar groeien in het rijke Nederland. Werken loont intussen steeds minder, want het minimumloon is geen garantie op een leven waarbij je kunt meedoen met de basale westerse levensbehoeften. Immers, de kosten voor levensonderhoud stijgen sneller dan de hoogte van het minimumloon. Het legioen werkende armen groeit intussen gestaag door.

Om de armoede tegen te gaan en om de vrijwillige participatie te verhogen, zou de invoering van een basisinkomen de oplossing zijn. De discussie over een universeel basisinkomen laait tegenwoordig vaker op, omdat veel mensen in de gaten hebben dat al die werklozen en uitkeringsgerechtigden waarschijnlijk nooit allemaal aan het betaalde werk komen. Aan de andere kant wordt er wel onbetaalde inzet verwacht, die voor betrokkenen niets wezenlijks aan hun belabberde financiële situatie verandert. Een aantal gemeenten experimenteert met een basisinkomen, terwijl tegenstanders blijven wijzen op de vermeende onbetaalbaarheid, luiheid van de ontvangers of gebrek aan solidariteit. Diezelfde tegenstanders beweren ook dat het stelsel van de sociale zekerheid onhoudbaar is, en dus moeten de uitkeringen en toeslagen voor minima omlaag.

Uit eerdere experimenten met een basisinkomen in diverse werelddelen is juist het tegenovergestelde gebleken: ontvangers worden actiever, gezonder en socialer. Men gaat minder werken om meer tijd te besteden aan familie of de lokale gemeenschap, men ontwikkelt zich verder op intellectueel gebied door studie om zo een beter betaalde baan te krijgen, en men ontplooit zijn eigen creativiteit. En wat vooral van belang is: het individuele geluk neemt toe!

Een basisinkomen biedt een kans op echte participatie en gelijkheid, waardoor de samenleving als geheel zal groeien en opbloeien. Dat onvoorwaardelijke basisinkomen

geldt voor een ieder vanaf meerderjarigheid (21 jaar), en is van zodanige hoogte dat men kan voldoen aan een volwaardige maatschappelijke deelname. De hoogte zou moeten gebaseerd op een redelijk welvaartspeil. Er kan dan ook worden bezuinigd op alle toezichthoudende instanties die veel belastinggeld kosten, zoals UWV, SVB of de gemeentelijke sociale diensten. Het geld wat hiermee vrijkomt, kan dan ten goede en dienste komen van de bevolking. Om geen aanspraak meer hoeven te maken op andere inkomensvoorzieningen zoals kinderbijslag, studiefinanciering, huur- en zorgtoeslag zou een bedrag van € 1.500 netto per maand een goed startpunt zijn. Dat zouden dan ook de bankiers krijgen, maar de malus van deze financiële crisis zou dan van hun bonussen gehaald kunnen worden, want de veroorzaker betaalt en dan houden zij net als eenieder een menselijk basisinkomen over om van te leven!

*Deze column is een bewerking van de column die eerder is verschenen in opdracht van de Sociale Alliantie (www.socialealliantie.nl)